

A költő fejelet – és felejt

Szeretném megnyugtatni olvasóinkat, nem áll szándékunkban rovatot nyitni **Eörsi István** más újságokban megjelent írásainak szemlézésére, legutóbb is csak egy közérdekűnek álcázott sajtóbeli megnyilvánulására hívtuk fel a figyelmet ezen a helyen (szeptember 12-én). Akkor egyik napilapunk hitelt – s majd oldalnyi helyet – adott az egykori költő és szépirodasztorijának: valaki éjjel ismeretlenül fölcsongett a telefonján, és megfenyegette, hogy „hamarosan a Dunában lesz a hirtorsosai-val együtt”. Ebből a Hanákné típusú találkozásból azután nagy ívű tantörténetet kerékkített **Eörsi** az „időszerű hazai politikai légkörről”, amelyben ilyesmi megtörténhet, rálöcsölvé a felelősséget a fiataldemokraták vezette kormányra. En – a tipikus generációs válságtüneteken kívül – annyi tanulságot olvastam ki az esetből, hogy a szabaddemokrata publicista pár évi kihagyás után, pártjának a volt kommunisztákkal való együttműködésére végzetével most ott folytatja közírói munkásságát, ahol 1994 elején, felejthetetlenül aljas ZDF tévényilatkozatát követően abbahagyta.

Az idő azonban kegyetlen úr, a bölcsész **Eörsi**, akinek élete büszkesége, hogy egykor **Lukács György** hagyatékát rendezhette, és börtönt szenvedett politikai ítélet alapján, mára elveszítette a fonalat, úgy száll vitába és úgy denunció, hogy el sem olvassa azt az általa támadott eredeti cikket, mint legutóbb **Szentmihályi Szabó Péterét**, hanem egy másik lap által kiragadott idézetére alapozva hiszterizálja egy harmadik újság olvasóit. Méltán végezte

ott, ahová a megtámadott Sz. Sz. P. elegáns válaszában utalta: a hét baromságainak gyűjteményében.

E nivótlan, megélhetési újságírás azonban igencsak kapos mostanában a baloldalon. Jó szorosra zárja sorait az ellenzéki pártokhoz húzó sajtó, cikkírói már-már az osztályharc kiújulásával riogatnak, amióta a polgár, polgári fogalmak ismét lábra kaptak hazánkban. Akinek csípi a szemét a polgárság, megírhatja két-három országos napilapnak, biztosan lehozák a levelezési rovatban, régi patinás szerző nevével pedig akár a „vélemény”-oldalon is „lejön”. A Népszabadság egy számán belül a vezércikk a polgári kormány ceszarmániájáról szól, a híroldalon **Hack** és **Vitányi** ellenzéki politikusok véleményét olvashatni a demokráciáról, pedig a legnagyobb példányban megjelenő napilapszerű információ a Nemzeti és a metró építésének, vagy az itélőtáblák működtetésének anyagi hátteréről, mint fogyasztókat és adófizetőket is. Tények és valós érvek helyett azonban ott van a 12. oldalon **Eörsi István**, majd ő megmagyarázza az olvasónak, hogy mi is a baj a kormánnyal. Az idézett, november 6-i Népszabadságban „Egy mosoly természetrajza” című, a szerkesztő által nyilván tárgyilagosnak ítélt írásában az SZDSZ-es alapelem a miniszterelnök arc kifejezéséről értekezik. (Érdekes, hogy Szentmihályival is hasonló félresiklással polemizált a Népszabadságban **Eörsi** a Frankfurter Könyvvásár magyar részvétele

kapcsán arról, hogy pár évtizeddel ezelőtt kettejük közül melyiknek volt sápadt arca és vörös képe. A választ az olvasóra bízom. Am ez egy újabb meglepő tünet a rendszerváltást szemlélő más nehezen megemészt **Eörsi** esetében, hiszen marxista-lukácsistaként nem illenek olyan reakciós biológisták nyomdokába tévednie, mint **Kretschmer** vagy **Weininger**, akik a karakterológiából az egyén jellemén át egészen a fajelméletig jutottak.) A legutóbbi cikk annyiban kapcsolódik az említett telefonos (kór)történethez, hogy az ottani, hall(om)áson alapuló politikai konklúzió most **Eörsi** egy másik érdekszervén keresztül terebélyesedik látomással: **Orbán Viktor** arcán tudniillik olvasféle mosolyt vélt felfedezni **Eörsi**, ami csak **Néróén** volt. Szóval sem mondja, hogy ezzel a mosollyal talán az a baja, hogy egy nagyon fiatal emberhez tartozik, azt sem állítja, hogy az arckifejezés túlságosan „polgárinak” tűnik neki, ámde azt írja ellenpéldaként, hogy az előző kormány, bár alaposan megtömté a zsebét az ország pénzével, igyekezett betartani a formákat, mégis megőrizte a törvényesség lát-szatát, és legalább jó képet tudott vágni. Ízlések és szimpátiák különbszövek. Nekem például sem **Horn** ölmos tekintete, sem **Nikolits** szemjátéka, sem **Baja** sunyi képe, sem **Suchman** ripacszkodása, sem **Bokros** cinikus ábrázata, sem **Kökény** doktor frusztrált fizimiskája nem tetszett. **Kunczét** nem tartom jó arcúnak, **Kósáné** csábmosolya és **Fodor** tökéletes-

sége sem vett le a lábamról, és – ugyan nem volt a kormány tagja –, de ha eszembe jut **Szekeres Imre** mosolya, feláll a szőr a hátamon.

Azt is megírta **Eörsi** a szóban forgó Népszabadság-cikk végén, hogy egyszer, évekkel ezelőtt egy kertben fejeletek Orbánnal, és valakinek úgy tűnt, a leendő miniszterelnök úgy küzdött ellene, mintha meg akarná ölni. **Eörsi** túlságosan is szubjektív az utóbbi időben, súlyos kérdéseket vet föl egy-egy vélt hangra, látványra alapozva. En objektívan magam elé képzelem a cikkíró és **Orbán Viktor** évekkel ezelőtti mimoltokban, és még azt sem hiszem el a szerzőnek, hogy „negyvenhatször” stukkoltak egymásnak. Amúgy sincs semmi okom, hogy bármit elhiggyek neki, már csak a miatt a tény miatt sem, hogy 1953-ban, a mostani kormányfő születése előtt tíz évvel ezt írta valakiről:

„Egyszerre agyamba nyomult a képe fekete keretben, / arca minden vonását ismerem, de így, / mégis az egész annyira ismeretlen, hogy elszorul a szó... / nem is tudtam, hogy ezerszeresen meg-nő a szeretet / a gyász lencsében keresztül... csak most, hogy nézem az arcát, / mely sohasem rezdül ez tán mosolyra, száját, mely nem nyílik szóra, / nem szívja pipáját...” és így tovább. Hát persze, hogy **Sztálinról** ír a költő, a világtörténelem No. 1. tömeggyilkosáról, a halálakor érzett mérhetetlen fájdalomában. Nagy megtesteltetésnek veheti bárki, ha a mosolya nem tetszik annak az **Eörsi Istvánnak**, akinek egykor a generalisszimuszé volt a legkedvesebb.

LUDWIG EMIL